

ประกันคุณภาพหรือประหารมหาวิทยาลัย

ประกันคุณภาพหรือประหารมหาวิทยาลัย : โดยวิธีของเราเอง ไพฑูริย์ ธัญญา

นับว่าเป็นที่ฮือฮาไม่น้อยในหมู่ข้าราชการและพนักงานมหาวิทยาลัย เมื่อมีข่าวว่า มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ออกมาแสดงท่าทีต่อระบบประกันคุณภาพในมหาวิทยาลัย โดยสำนักงานการอุดมศึกษาแห่งชาติ (สกอ.) ว่าหลักเกณฑ์ต่างๆ ที่ สกอ. กำหนดขึ้นมานั้น ทั้งการประเมินในระดับคณะ มหาวิทยาลัยและย่อยลงมาถึงการประเมินในระดับหลักสูตรนั้น เป็นสิ่งที่สร้างภาระให้แก่อาจารย์เป็นอย่างมาก อธิการบดีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เห็นว่า การประเมินได้เน้นไปที่กระบวนการมากกว่าผลลัพธ์ ไม่ได้ดูว่าแต่ละหลักสูตรมีการผลิตบัณฑิตได้ดี และมีคุณภาพเพียงใด ไม่เพียงแต่เท่านั้นธรรมศาสตร์ยังเสนอว่า จะไม่ใช่ใช้เกณฑ์การประเมินของ สกอ. อีกแล้ว แต่จะกำหนดพิจารณาเกณฑ์การประเมินของตนเองขึ้นมาใหม่ให้เหมาะสม

ทันทีที่ข่าวนี้ออกมาเมื่อวันที่ 9 กันยายน 2558 มันก็ได้รับการโพสต์และแชร์กันอย่างกว้างขวางในหน้าเฟซบุ๊กของขบวนการมหาวิทยาลัย อารมณ์ของคนส่วนใหญ่พากันสะใจ และชื่นชมในความกล้าหาญของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ แม้ว่าเรื่องนี้ยังไม่จบ และ สกอ. เองก็ยังไม่ได้แสดงท่าทีอันใดออกมา แต่ก็ทำให้อาจารย์หลายคนเป่าปากด้วยความสะใจ

ทุกวันนี้หากใครต้องการทราบว่าคุณภาพของอาจารย์มหาวิทยาลัยอยู่ตรงไหน ก็ลองออกแบบสอบถามไป สุ่มถามตามมหาวิทยาลัยต่างๆ ทั่วประเทศดู เชื่อได้ว่าร้อยเปอร์เซ็นต์เลยว่า คุณภาพของอาจารย์มหาวิทยาลัยจะเกิดขึ้นทันทีที่รัฐบาลให้มีการยกเลิกระบบประกันคุณภาพการศึกษา และการประเมินต่างๆ เหตุที่طمั่นใจขนาดนี้ก็เพราะว่า สิบกว่าปีที่ผ่านมา ที่มีการใช้มาตรการการประกันคุณภาพทางการศึกษาในบ้านเรา ทั้งครูอาจารย์และผู้บริหารก็เสียเวลาในการสอนหนังสือไปวันๆ อยู่กับการประเมินตามตัวชี้วัดต่างๆ ในแต่ละวงรอบ การวันวานนั้นไม่ได้อยู่ที่การสอน การวิจัย แต่อยู่ที่การทำเอกสารเกี่ยวกับการประเมิน จนไม่เป็นอันปฏิบัติภารกิจหลักของอาจารย์มหาวิทยาลัย คือการสอน วิจัย บริการการศึกษาและส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม แน่นนอน การทำเอกสารเหล่านี้ร้อยละเก้าสิบมาจากการเสกสรรปั้นแต่ง หรือที่เรียกว่า "เมค" กัน เวลามีนงานกิจกรรมใดๆ ในมหาวิทยาลัย อาจารย์ทั้งหลายก็จะพากันแห่ไปร่วมงานอย่างคึกคัก สิ่งแรกที่พวกเขาทำก็คือ ถ่ายรูปตัวเอง เพื่อให้มีหลักฐานว่าได้มาร่วมงานแล้ว จากนั้นก็ทยอยกลับคณะใครคณะมัน โดยไม่ได้เกิดมรรคผลใดๆ มากไปกว่ามีรูปถ่ายไว้ประกอบหลักฐานการประเมิน

มันเป็นเรื่องที่เราได้สาระ ที่พวกอาจารย์ทั้งหลาย พวกกันเครียด และสมเพชเวทนาตัวเองเหลือเกิน ไม่ว่าอาจารย์คนไหน ถ้าเข้ามาอยู่ในมหาวิทยาลัยแล้วก็ไม่อาจหลุดพ้นเงื้อมมือของการประเมินไปได้ ในแต่ละภาคเรียน และในแต่ละปีการศึกษา อาจารย์มหาวิทยาลัยต้องนั่งเสียเวลาทำเอกสารกันหลายวัน เวลาเหล่านี้แทนที่จะได้นำไปศึกษา ค้นคว้าวิจัยหรือเขียนงานทางวิชาการ เพื่อนำมาใช้สอนลูกศิษย์ลูกหา หรือไปนั่งตรวจงานของลูกศิษย์ กลับมาหมดไปกับเรื่องพวกนี้เป็นส่วนใหญ่

นี่ก็ไม่ต่างไปจากครุระดับประถมและมัธยม ที่เจอชะตากรรมเดียวกันหมด ภายในกฎหมายประกันคุณภาพการศึกษา ขณะที่ผลสำรวจคุณภาพการศึกษาไทยในระดับต่างๆ ทั้งระดับประเทศ ระดับอาเซียน มหาวิทยาลัยไทยมีคุณภาพที่ถดถอยลงทุกวัน ทั้งที่มหาวิทยาลัยในบ้านเรามีจำนวนมหาศาล ทั้งมหาวิทยาลัยของรัฐและขอเอกชน แต่จะมีสักกี่มหาวิทยาลัยที่ติดอันดับสูงๆ ในกลุ่มประเทศอาเซียนด้วยกัน นี่ไม่เป็นเหตุเป็นผลกันเลยในทางตรรกะ เพราะยังมีการประเมิน แทนที่ผลการศึกษาของเราจะดีขึ้นตามวัตถุประสงค์ แต่กลับสาละวันเตี้ยลงๆ ต่างจากอดีต ที่ไม่มีระบบการประกันคุณภาพ แต่บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยแต่ละแห่งก็ล้วนแล้วแต่มีคุณภาพ เป็นที่ยอมรับ และที่สำคัญพวกเขากลายเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศไทย

ระบบประกันคุณภาพเป็นเรื่องที่ดี และทำกันในระดับสากล แต่การนำมาใช้โดยเน้นที่กระบวนการประเมินอย่างไม่มีลืมหูลืมตา และไม่พิจารณาตามความเหมาะสม แทนที่จะเป็นตัวเร่งรัดให้เกิดคุณภาพทางการศึกษากลับกลายเป็นภาวะคุกคามอย่างหนึ่งของสถาบัน ทำลายขวัญและกำลังใจของอาจารย์ บั่นทอนศักยภาพของบุคลากรโดยทั่วหน้า หากระบบประกันคุณภาพการศึกษาของเรายังเป็นไปอย่างนี้โดยไม่ลืมหูลืมตา การประกันคุณภาพก็จะกลายเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำลายความแข็งแกร่งของมหาวิทยาลัยไปโดยปริยาย

.....